

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandvermogen en weerstandscapaciteit

Definitie weerstandvermogen

Het weerstandvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen of waar na het treffen van maatregelen nog restrisico's overblijven, met de kans dat deze risico's zich voordoen. De verhouding wordt uitgedrukt in een ratio.

$$\text{Ratio weerstandvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit (risico's)}}$$

Beleid voor weerstandvermogen en risicobeheersing

Het beleid ten aanzien van risico's en weerstandvermogen hebben wij vastgelegd in de Nota Reserves, Voorzieningen, Risicomanagement en Weerstandvermogen 2017.

Wij streven na om geen onnodige risico's te lopen, en zoveel mogelijk risico's af te dekken, mits financieel verantwoord. Risico's die niet worden afgedekt door bijvoorbeeld een verzekering of een voorziening, moeten kunnen worden opgevangen door de beschikbare weerstandscapaciteit.

De definitie van een risico luidt als volgt: *De kans op het optreden van een gebeurtenis, die zowel positieve als negatieve gevolgen voor de gemeente kan hebben, waarvan de omvang nog onbekend is, maar van materiële betekenis kan zijn (groter dan N 250).*

Eenvoudiger gezegd bestaat een risico dus uit kans * impact. In lijn met de genoemde beleidsnota hanteren we voor wat betreft de kans van voordoen hanteren we drie varianten: lage kans (25%), gemiddelde kans (50%) en hoge kans (75%). Voor wat betreft de impact, zijn er drie varianten mogelijk:

1. Als de impact redelijk goed in te schatten is: als vaste waarde;
2. Als de impact moeilijker in te schatten is: met een bandbreedte, waarin we een onder- en bovengrens geven en we rekenen met het gemiddelde;
3. Als de impact (nog) niet in te schatten is: als pm.

Bij risico's met een incidenteel karakter hanteren we een factor van 1, omdat het risico zich in één keer voor zal kunnen doen. Voor risico's met een structureel karakter hanteren we een factor van 5, gebaseerd op het lopende begrotingsjaar en de vier begrotingsjaren erna. Dat betekent dat de weerstandscapaciteit vijf maal zo groot moet zijn dan het totaalbedrag van het structurele risico.

De kwaliteit van het weerstandvermogen wordt bij iedere document van de P&C cyclus gemeten. Dat wil zeggen dat we het weerstandvermogen actualiseren en ook de risico's opnieuw beoordelen. Zo kan het zijn dat er telkens nieuwe risico's worden geïdentificeerd en dat eerder geconstateerde risico's verdwijnen.

Berekening benodigde weerstandscapaciteit (=risico's)

In het Overzicht Risico's in deze paragraaf, geven we een overzicht van de risico's die op dit moment nog bestaan en geven we aan wat die risico's voor de komende jaren betekenen.

De risico's die gekwantificeerd zijn, hebben wij in het onderstaande overzicht opgenomen. Het betreft risico's die structureel zijn en daarom vermenigvuldigd worden met 5.

Berekening benodigde weerstandscapaciteit / risico's
Risico = kans * impact

Risico's	I/S*	Kans	Impact	Risicobedrag			
				2022	2023	2024	2025
Dividenden	S	50%	445	N 0	N223	N223	N223
Verleende garanties voor instellingen	S	5%	10.526	N526	N526	N526	N526
Positie Waarborgfonds sociale woningbouw (WSW)	S	1%	294.580	N2.946	N2.946	N2.946	N2.946
Jeugd	S	25%	-2.037	V509	V509	V509	V509
Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) - hulpmiddelen	S	50%	350	N175	N175	N175	N175
Nieuwbouw voortvloeiende uit Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs	S	50%	123	N62	N62	N62	N62

Grondexploitaties	S	75%	650	N488	N488	N488	N488
Ontwikkelagenda Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond	S	75%	600	N450	N450	N450	N450
Subtotaal structureel				N4.137	N4.359	N4.359	N4.359
Totaal, vermenigvuldigen met 5				N20.684	N21.797	N21.797	N21.797

*) I = Incidenteel (1 jaar) S=structureel (5 jaar)

Bepaling beschikbare weerstandscapaciteit en weerstandsratio

Hieronder staat de beschikbare weerstandscapaciteit en de berekening van de weerstandsratio.

Beschikbare weerstandscapaciteit	2022	2023	2024	2025
Post onvoorzien	V33	V33	V33	V33
Algemene Reserve minimumniveau *	V10.000	V10.000	V10.000	V10.000
Algemene reserve *	V129.513	V114.115	V119.146	V121.521
Bestemmingsreserves *	V23.278	V42.699	V42.235	V40.300
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	V162.824	V166.847	V171.414	V171.854

*) Reserves: stand per 1-1

Berekening weerstandsratio	2022	2023	2024	2025
Benodigde weerstandscapaciteit	N20.684	N21.797	N21.797	N21.797
Beschikbare weerstandscapaciteit	V162.824	V166.847	V171.414	V171.854
Weerstandsratio	7,9	7,7	7,9	7,9

Financiële ratio's

Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat we door middel van ratio's inzicht geven in onze financiële positie. Gemeenten zijn vrij om hier zelf duiding aan te geven. Niettemin heeft de provincie Zuid-Holland in een themacirculaire een aantal signaleringswaarden aangegeven. De signaleringswaarden staan in onderstaande tabel.

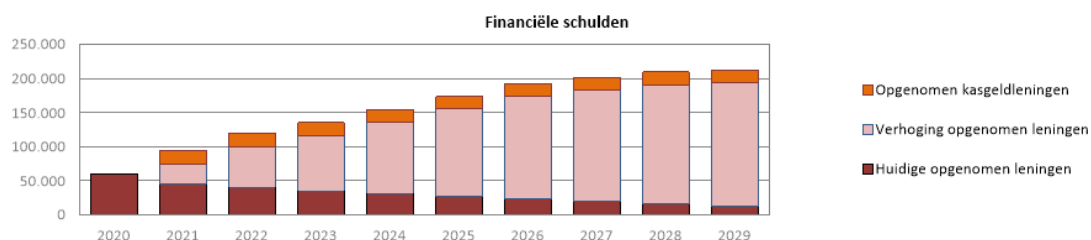
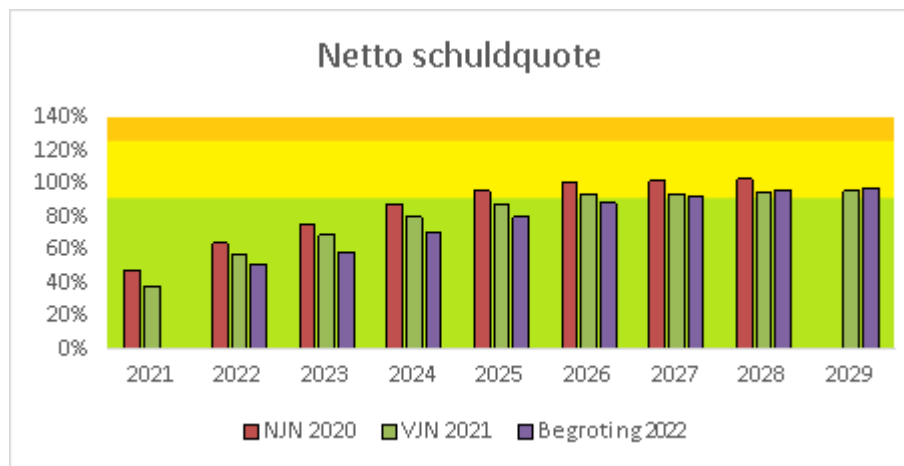
Signaleringswaarden provincie Zuid Holland voor ratio's	Categorie A minst risicovol	Categorie B neutraal	Categorie C meest risicovol
1a netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
1b netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
2 solvabiliteit	>50%	20-50%	<20%
3 grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
4 structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
5 belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Voor de financiële kengetallen geldt dat de verkoopopbrengst van de Eneco-aandelen in de Voorjaarsnota 2020 een eenmalig gunstig effect heeft gehad op onze balans. In de tabellen hieronder is het verschil met de Najaarsnota 2020 en Voorjaarsnota 2021 zichtbaar gemaakt voor de Netto Schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte leningen) en de solvabiliteit. We zien in deze Begroting 2022 de eerste jaren een verbetering ten opzichte van de Voorjaarsnota 2021 en voor de laatste jaren een vergelijkbare trend van deze ratio's ten opzichte van de Voorjaarsnota 2021. In alle jaren is er een financieringsbehoefte, waardoor er nieuwe leningen aangetrokken moeten worden.

				Begroting				Doorkijk			
Financiële ratio's		Rekening 2020	Begroting 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1a	netto schuldquote	12%	39%	51%	59%	71%	80%	89%	93%	96%	98%
1b	netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	11%	39%	51%	59%	71%	80%	89%	93%	96%	97%
2	solvabiliteit	62%	54%	51%	50%	48%	45%	43%	43%	42%	41%
3	grondexploitatie	2%	1%	1%	-1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
4	structurele exploitatieruimte	4%	1%	3%	2%	1%	1%	1%	1%	0%	0%
5	belastingcapaciteit	81%	78%	78%	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
6	debt service coverage ratio	2,6	-0,1	1,7	1,7	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3
7	afschrijvingsratio	3,0%	2,9%	4,0%	4,6%	5,5%	6,0%	6,2%	7,0%	7,1%	7,4%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen (1b)

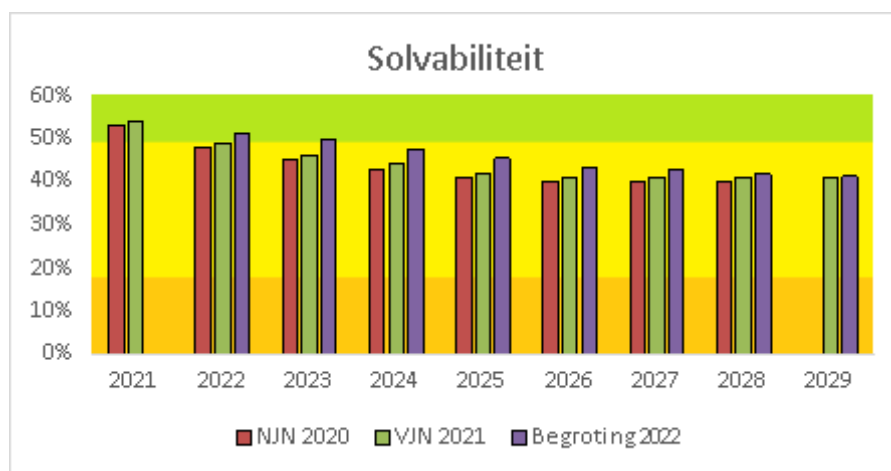
Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten op de eigen middelen drukken. De schuldquote stijgt de komende jaren van "groen" naar "geel".
Tevens is grafisch weergegeven hoe de ontwikkeling is van de financiële schulden in absolute zin.

Netto schuldquote (gecorr.)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
NJN 2020	48%	64%	75%	88%	96%	101%	102%	103%	
VJN 2021	38%	57%	69%	80%	88%	94%	94%	95%	96%
Begroting 2022		51%	59%	71%	80%	89%	93%	96%	97%

Solvabiliteitsratio (2)

Dit cijfer geeft het percentage eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen weer. De Eneco-middelen hebben tot een positieve impuls geleid bij de Voorjaarsnota 2020, maar nu in deze Begroting 2022 zien we een dalende trend.

Solvabiliteit	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
NJN 2020	53%	48%	45%	43%	41%	40%	40%	40%	
VJN 2021	54%	49%	46%	44%	42%	41%	41%	41%	41%
Begroting 2022		51%	50%	48%	45%	43%	43%	42%	41%

Grondexploitatie (3)

Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van grond) is ten opzichte van de totale baten. Met relatief lage procenten zit deze ratio in de veilige zone. Wanneer deze ratio zou stijgen, zou er meer risico ontstaan: een positief risico bij goede marktomstandigheden en een negatief risico bij minder goede marktomstandigheden.

Structurele exploitatieruimte (4)

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Het kengetal wordt berekend door de incidentele baten en lasten en de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves te corrigeren op het jaarrekeningresultaat. Deze ratio is positief.

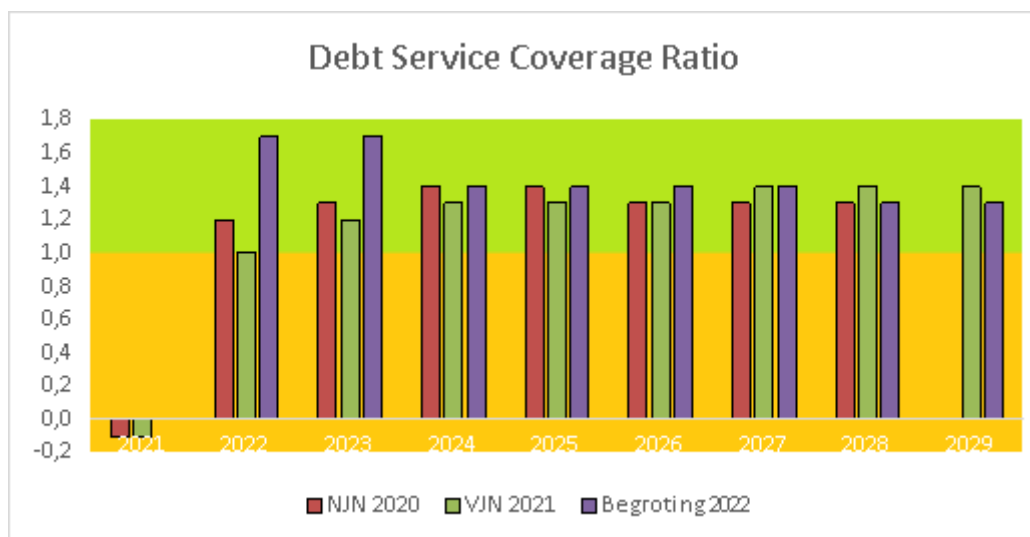
Gemeentelijke belastingcapaciteit (5)

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent dit dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Onze lokale belastingen (OZB, afval- en rioolheffing) zijn relatief laag en staan op 78% van het landelijk gemiddelde van 2021. Om in aanmerking te komen voor financiële steun vanuit het Rijk (art. 12-status), moeten de lokale belastingen ten minste 120% van het landelijk gemiddelde zijn.

Debt Service Coverage Ratio (6)

Bij de Najaarsnota 2019 hebben wij voor het eerst de Debt Service Coverage Ratio (DSCR) gepresenteerd. Deze ratio geeft een goed beeld van de ruimte die rente en aflossingen innemen in de exploitatie en geeft aan welk deel van de vrij beschikbare geldstroom opgaat aan rente en aflossingen. In de ideale situatie is deze ratio minstens 1.

Debt Service Coverage Ratio	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Resultaat voor bestemming	4.024	4.566	440	482	968	-596	-1.190	-1.620
Afschrijving	8.890	10.160	11.912	12.735	13.269	15.019	15.477	16.034
Rente	514	729	921	1.141	1.356	1.487	1.626	1.699
EBITDA (A)	13.428	15.455	13.273	14.358	15.593	15.910	15.913	16.113
Rentelasten	514	729	921	1.141	1.356	1.487	1.626	1.699
Aflossingen bestaande leningen	5.092	5.092	4.092	4.092	4.094	3.595	3.597	3.598
Aflossingen nieuwe leningen	2.403	3.255	4.197	5.137	6.043	6.530	7.007	7.253
Rente + Aflossing (B)	8.009	9.076	9.210	10.370	11.493	11.612	12.230	12.550
DSCR (A/B)	1,7	1,7	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3

Debt Service Coverage Ratio	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
NJN 2020	-0,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	
VJN 2021	-0,1	1,0	1,2	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
Begroting 2022		1,7	1,7	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3

Afschrijvingsratio (7)

De afschrijvingsratio is strikt genomen geen financieel kengetal, zoals dat in het bedrijfsleven ook gebruik wordt. Het geeft niettemin een indruk van de ruimte die afschrijvingslasten in de totale begroting opnemen. Uit onderstaande tabel blijkt dat het percentage de komende jaren toeneemt. De afschrijvingslasten nemen toe als gevolg van geplande investeringen. Daarnaast is tevens inzichtelijk gemaakt hoe de afschrijvingen zich verhouden tot de begrote investeringen. Uit deze tabel blijkt dat we de komende jaren naar verwachting fors meer investeren dan dat we afschrijven en dat in de latere jaren deze grootheden meer in lijn komen met elkaar. In een ideale situatie zijn de afschrijvingen gelijk aan de investeringen.

	Begroting en meerjarenbegroting					Doorkijk			
Afschrijvingsratio	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal afschrijvinglasten (A)	7.106	8.890	10.160	11.912	12.735	13.269	15.019	15.477	16.034
Totaal exploitatielasten (B)	243.496	224.774	222.172	214.885	213.343	213.169	215.302	216.465	216.908
Afschrijvingsratio (A/B*100)	2,9%	4,0%	4,6%	5,5%	6,0%	6,2%	7,0%	7,1%	7,4%

Vergelijk afschrijvingen/investeringen	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal afschrijvinglasten	7.106	7.106	7.106	7.106	12.735	13.269	15.019	15.477	16.034
Totaal netto investeringen	60.587	32.068	32.540	27.809	31.447	31.818	22.058	21.712	16.465
Saldo afschrijvingen -/- investeringen	-53.481	-24.962	-25.434	-20.703	-18.712	-18.549	-7.039	-6.235	-431

Financiële ratio's vanuit de financiële verordening

Behalve de bovenstaande wettelijk verplichte ratio's, zijn er een aantal indicatoren die voortvloeien uit onze Financiële Verordening 2017. Deze indicatoren zijn landelijk berekend en gepubliceerd op www.waarstaatjegemeente.nl.

	Capelle	Nederland
Netto schuld per inwoner	€ 623 (2017)	€ 1.971 (2017)
Uitleenquote: som van leningen aan derden en verbonden partijen als percentage van de inkomsten	0,3% (2019)	8,2% (2019)
Onbenutte ozb capaciteit als percentage van de inkomsten	1,8% (2019)	1,8% (2019)

Informatie afkomstig van www.waarstaatjegemeente.nl

Algemene risico's

Algemene uitkering Gemeentefonds

Omschrijving risico

De algemene uitkering van het Gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron voor onze gemeente. Het risico bestaat hieruit dat de feitelijke inkomsten afwijken ten opzichte van de bedragen waar wij in de begroting rekening mee houden. In de praktijk blijkt vaak dat het Rijk werkt met "dagkoersen", waardoor de wijzigingen in het fonds niet te voorspellen zijn.

Het fonds volgt voor een belangrijk deel de uitgaven van de Rijksoverheid, volgens de systematiek van 'samen de trap op, samen de trap af': als het Rijk meer uitgeeft, ontvangen gemeenten ook meer en andersom geldt hetzelfde.

Specifieke risico's

Er zijn verschillende onzekerheden met betrekking tot de hoogte van de algemene uitkering:

A. De moeilijkheid met betrekking tot het juist kunnen inschatten van de algemene uitkering en met name het **accres** (= groei van het fonds) is één van de grootste risico's. Te vaak is sprake van dagkoersen. Het belemmert het zorgvuldig kunnen voeren van de financiële huishouding. In de Septembercirculaire 2020 werd duidelijk dat het hele meerjarige accres bevroren wordt, waardoor we voorlopig geen mutaties meer hoeven te verwachten. Onzeker is wanneer de gebruikelijke "trap op, trap af" systematiek weer wordt aangezet.

B. Het kabinet heeft eind maart 2018 aangekondigd de ambitie te hebben om de **aardgasproductie** in Groningen terug te schroeven zodat deze helemaal 0 is in het jaar 2030. Dit betekent dat het Rijk minder inkomsten aan aardgasbaten ontvangt. Mogelijk heeft dit ook gevolgen voor de uitgaven van het Rijk, als er bezuinigd moet worden om de begroting sluitend te houden. In de Meicirculaire 2018 was te lezen dat het accres iets lager uitvalt, omdat het Rijk in haar voorjaarsnota rekening houdt met minder gasbaten, waardoor ook de lasten meerjarig omlaag moesten. Dit heeft invloed op het accres. Mogelijk wordt er in latere circulaires meer duidelijk over de impact hiervan.

C. Het **BTW-compensatiefonds** (BCF) wordt verrekend met het gemeentefonds. De afgelopen jaren is er ruimte onder het BCF-plafond geweest, maar deze ruimte wordt wel beperkt. Dit komt omdat gemeenten meer gaan investeren en daarmee meer gaan declareren in het BCF. Onze provinciaal toezichthouder waarschuwt ons dat de situatie ook om kan slaan naar een overschrijding van het plafond. In dat geval zouden gemeenten gekort worden op de algemene uitkering. De afrekening in het jaar 2020 was V 391 positief en in het jaar 2021 V 385 positief (bron: Meicirculaires).

D. Het accres wordt altijd nagecalculeerd en verrekend in de Meicirculaire. Soms is er sprake van **onderuitputting** van de rijksbegroting in een bepaald jaar, bijvoorbeeld in 2018. Toen moesten we N 573 nadelig verwerken (verrekening in jaar 2019). In 2019 was er gelukkig een positieve afrekening van V 130 (verrekening in jaar 2020).

E. Begin 2021 zijn de voorlopige resultaten van de '**herziening gemeentefonds**' gepresenteerd. Capelle aan den IJssel komt hier negatief uit, met een verwachte daling van N 700 structureel vanaf 2023.

Demissionair minister Ollongren heeft op 12 augustus 2021 een brief verstuurd aan de Raad voor het Openbaar Bestuur over de actualisatie verdelvoorstel gemeentefonds naar 2019.

Op basis daarvan blijkt dat wij thans rekening moeten houden met een lagere algemene uitkering van € 47 per inwoner. Dit betreft een bedrag van N 3.149, waarbij eveneens sprake is van een ingroepad van maximaal € 15 per inwoner per jaar. Dit betekent voor N 1.005 in 2023, N 2.010 voor 2024 en N 3.015 voor 2025 en N 3.149 vanaf 2026. Daarbij moeten we nog steeds rekening houden met onzekerheid over de uitkomsten. Het is immers onzeker of deze resultaten nog wijzigen als gevolg van bijvoorbeeld lobby's van andere gemeenten. Besluitvorming hierover zal genomen worden door het nieuwe kabinet. Voorzichtigheidshalve hebben wij bij deze begroting een wijzigingsvoorstel opgenomen om de nu bekende nadelen te verwerken in de meerjarenbegroting.

F. In de Meicirculaire 2019 hebben gemeenten extra **middelen voor Jeugdhulp** ontvangen voor de jaren 2019, 2020 en 2021. In de Septembercirculaire 2020 werd dit ook verlengd naar het jaar 2022. Volgens onze toezichthouder is het toegestaan dat we deze middelen als structureel aanmerken, ook al heeft er nog geen besluitvorming van het Rijk plaatsgevonden over eventuele continuering. Wij hebben er in de Begroting 2021 ook voor gekozen om de middelen in de begroting door te trekken.

Het gaat om V 1.326 structureel vanaf 2023. In de berichtgeving van 3 juni jongstleden van het demissionair kabinet is aangegeven dat er in 2022 € 1,3 miljard extra wordt uitgetrokken voor de jeugdhulp, wat afloopt in de komende jaren. De financiële effecten hiervan hebben we in deze begroting opgenomen.

Bandbreedte financiële gevolgen

Het gemeentefonds is erg onvoorspelbaar en het is niet mogelijk om de mogelijke effecten goed te kwantificeren. De ervaring van de afgelopen jaren is dat er zowel grote voor- als nadelen kunnen ontstaan. Daarom staat dit bedrag op P.M.

Beheersingsmaatregelen

De beheersingsmaatregelen zijn beperkt. Wij hebben geen directe invloed op de uitkomsten.

Verloop

Eerste moment van opname: Voorjaarsnota 2012

Geactualiseerd: elk P&C-document sindsdien.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Financiën

Bestuurlijk: Wethouder Van Veen

Communicatie

n.v.t.

Bewaking

De afdeling Financiën volgt de ontwikkelingen van het Gemeentefonds.

Ondernomen en mogelijke acties

De laatst gepubliceerde circulaire is de Meicirculaire 2021. Deze hebben we verwerkt in de Begroting 2022.

Fiscaliteiten

Omschrijving risico

Gemeente Capelle valt qua omvang onder de categorie Grote Ondernemingen. De jaaromvang van de fiscaliteit ligt tussen de 25- 28 miljoen. Het gaat hier om de btw, btw-compensatiefonds, loonheffingen op salarissen en vennootschapsbelasting.

Belastingen worden geheven aan de hand van wet- en regelgeving die continu in beweging is. Omdat de gemeente op vele onderdelen opereert dient zij rekening te houden met vele bijzonderheden in de uitvoering van deze wetten en de interpretatie hiervan. Hierbij loopt de gemeente een risico dat er wel eens een afwijking optreedt. Kleine fouten in aangiften kunnen grote gevolgen hebben gezien de strikte en formele rol van de Belastingdienst.

Sinds 2015 is er meer aandacht besteed aan de fiscale positie van de gemeente naar aanleiding van een boekenonderzoek. De afgelopen begrotingen zijn we vooral bezig geweest met losse dossiers en intern adviseren. De bedoeling is om in dit begrotingsjaar een Tax Control Framework (TCF) op te stellen al dan niet in de opmaat naar Horizontaal toezicht. Dit heeft tot doel om meer gericht fiscale risico's beter te beheren en tijdig fiscaal te kunnen adviseren bij nieuwe ontwikkelingen.

Specifieke risico's

BTW Isala theater

Naar aanleiding van een onderzoek van de Belastingdienst bij het Theater is er onduidelijk ontstaan over de geldstromen van en naar de gemeente. De belastingdienst heeft vervolgens onderzoek gedaan binnen de gemeente. Het onderzoek gaat zowel over het theater zelf als de hieraan gelegen Fluiterlaan 400. Het doel van het onderzoek van de belastingdienst is om te kijken wat voor afspraken er nu zijn tussen de gemeente met betrekking tot dit pand. Te denken valt aan huurovereenkomsten, onderhoudsovereenkomsten en andere geldstromen zoals subsidies. Het onderzoek is gericht op de juiste afdracht van btw. In gesprekken is gebleken dat er een aantal zaken niet juist zijn verwerkt, dit is ook aangegeven bij de belastingdienst.

Zoals is aangekondigd heeft de Belastingdienst aangegeven dat zij niet akkoord gaan met belast verhuur omdat zij van mening zijn dat er geen prestaties is onder bezwaarde titel. Het gevolg is dat dan sprake zou zijn van onbelaste verhuur en dat de btw op de onderhoudskosten structureel niet meer terug gevorderd. De gemeente heeft over dit standpunt in samenwerking met Deloitte een bezwaar ingediend. Een indicatie van het bedrag waarover het gaat, in onze begroting 2021-2024 bedraagt dit 260K in het totaal wat kostprijs verhogend zal uitwerken indien het bezwaar/beroep

ongegrond wordt verklaard. Het bezwaarschrift zal in dit begrotingsjaar in behandeling worden genomen.

BTW grondexploitaties

De belastingdienst heeft vragen gesteld over de belastingaangifte 2018 over de grondexploitaties. Als gevolg van de toegezonden stukken heeft de belastingdienst een brief gestuurd over de inrichting van de administratie en het boeken van facturen als het gaat om de btw en recht op aftrek van de btw. Om een juiste aangifte te doen is er onderzoek gedaan o.a. met Deloitte en is er een herziende opgave gedaan. Deze herziende aangifte heeft ook effect op de reguliere aangifte en het BCF. Wij zijn met de belastingdienst bezig om in compliance te komen. Voor 2019 dient hierover nog een suppletie te worden aangeleverd. Afhankelijk van de suppletie kan de belastingdienst over 2019 en eerder wederom vragen stellen en mogelijk een onderzoek plegen. Mogelijke correcties kunnen ook effect hebben op de vpb.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 zijn overheidsinstellingen onderworpen aan de Wet op de Vennootschapsbelasting (Vpb).

VPB reclame inkomsten

In het vorige jaar heeft de Belastingdienst ons standpunt voor onze aangiften over de jaren 2016 tot en met 2019 niet gevolgd. Dit heeft tot gevolg dat we geconfronteerd zijn met extra lasten in de jaarrekening van 2020. Thans loopt hier ons bezwaarschrift en nog een landelijk bezwaar tegen de belastingheffing op reclame masten.

VPB grondexploitatie

Fiscaal wordt winst op een andere manier berekend dan de gemeente doet voor grondexploitaties. Kort gezegd zijn de grondexploitaties die worden gepresenteerd in de P&C documenten op commerciële basis, maar vertegenwoordigen niet dezelfde kosten als de fiscale jaarrekening. Kosten dienen fiscaal te worden toegerekend op goed koopmansgebruik met in achtname van een bestendige gedragslijn die onafhankelijk is van de vermoedelijke uitkomst. Bij het controleren van de belastingdienst zal inhoudelijk worden gekeken (op factuur basis of memoriaal) of alle kosten wel juist zijn verantwoord. Kosten die ter discussie zullen staan en niet kunnen worden onderbouwd aan de hand van de vastgelegde administratie (externe facturen) of toerekeningen van commerciële tarieven aan het grondbedrijf. In de praktijk houdt dit vaak in dat er een grotere winst als gevolg van kostencorrecties.

Vanaf 2016 is er op basis van een Quickscan bepaald dat onze grondexploitatie niet door de ondernemerspoort komt door verliezen uit het verleden. Of de belastingdienst akkoord is met het bepalen van de beginbalans en de jaarwinsten vanaf 2016 is niet bevestigd en de jaarlijkse scan is intern niet gecontroleerd. Omdat er na 2016 de ontwikkelingen niet stil zijn blijven staan en dat de Quickscan niet waterproof blijkt te zijn is er besloten om door PWC een onderzoek te doen naar onze grondexploitaties in kader van de winstgevendheid. Aan de hand van de aangegeven informatie heeft PWC onder voorbehoud van de juistheid, niet leidt tot een winstgevende grondexploitatie. Dit wil niet zeggen dat de Belastingdienst uit een onderzoek tot een andere conclusie kan komen.

Bandbreedte financiële gevolgen

P.M

Beheersingsmaatregelen

Wij monitoren de landelijke ontwikkelingen en beoordelen de fiscale transacties van onze gemeente.

Verloop

1e moment van opname: Begroting 2014,
Geactualiseerd: elk P&C-document sindsdien.

Verantwoordelijkheden

Ambtelijk: afdeling Financiën
Bestuurlijk: wethouder Van Veen

Communicatie

Wij rapporteren over ontwikkelingen bij de diverse P&C-documenten of, als dat nodig is, afzonderlijk.

Bewaking

Er is specialistische kennis in huis en waar nodig wordt hier specialistische kennis voor ingehuurd om toe te zien op de juiste toepassing van de fiscale voorschriften.

Dividenden

Omschrijving risico

Wij zijn aandeelhouder van onder andere Stedin N.V., N.V. Irado en B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides (Evides) en ontvangen hier jaarlijks dividend voor. Het risico bestaat hierin dat het dividend lager of hoger is dan waar wij in de begroting rekening mee houden.

Specifieke risico's

Stedin

De gemeente is samen met 43 andere gemeenten eigenaar van Stedin N.V. Per 31 januari 2017 is de splitsing van het netwerkbedrijf (Stedin N.V.) en het energiebedrijf (Eneco N.V.) gerealiseerd. U heeft als gemeenteraad ingestemd met deze splitsing. De splitsing heeft vooralsnog geen directe financiële effecten op de waardering van het aandeel/ de aandelen en het dividend. Voor het dividend van Stedin bestaat in algemene zin het risico dat wij minder aan dividend ontvangen dan begroot.

In de Najaarsnota 2019 hebben wij op basis van de beschikbaar gestelde Jaarplan van Stedin voorgesorteerd op een mogelijke risico van een lager dividend. Wij hebben het begroot dividend voor de jaren 2021 en 2022 naar nul gebracht. In de Najaarsnota 2020 bent u geïnformeerd dat wij voor de jaren vanaf 2023 890 aan dividend begroten en dat wij het risico op het niet realiseren van dit dividend calculeren op 67%.

Stedin heeft de aandeelhouders voorgesteld om voor een bedrag van € 200 miljoen aan cumulatief preferente aandelen uit te geven. In de raadsvergadering van 31 mei 2021 heeft u besloten om maximaal in te tekenen op de uitgifte van de cumulatief preferente aandelen in Stedin N.V. Voor ons betekent dat een storting van N 7.620. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Stedin op 25 juni 2021 is dit besluit bekrachtigd. De reële verwachting was dat het merendeel van de huidige aandeelhouders zou inschrijven met het eigen percentage. Om die reden hebben we vanuit voorzichtigheid in de Voorjaarsnota 2021 rekening gehouden met een dividendrendement van V 114 en een storting van N3.810. Doordat enkele (grotere) aandeelhouders niet hebben ingetekend, hebben wij uiteindelijk 3,63% van de preferente aandelen verworven. Hierdoor zal ons dividendrendement op deze aandelen uiteindelijk V 218 vanaf 2023 worden. Dit heeft geresulteerd in een storting van N7.260.

Aangezien de uitkering van preferent dividend voorrang heeft op de uitkering van dividend op de gewone aandelen hebben wij een voorstel opgenomen in de Voorjaarsnota 2021 om de door ons geraamde dividenden (op onze gewone aandelen) vanaf 2023 te halveren tot 445.

Evides

Bij de Voorjaarsnota 2020 hebben we op basis van de dividendprognose het begroot dividend voor Evides meerjarig aangepast. Voor het dividend van Evides bestaat in algemene zin het risico dat wij minder aan dividend ontvangen dan begroot. In de Najaarsnota 2020 hebben wij het meerjarig dividend verlaagd, om de solvabiliteit van Evides te verhogen.

Irado

Sinds 1 januari 2018 zijn we aandeelhouder geworden van Irado. Wij bezitten, net als de gemeenten Schiedam en Vlaardingen, 1/3 deel van de aandelen. Op basis van de historische resultaten hebben wij een dividend begroot vanaf 2019 van 330. Het dividend 2020 (te ontvangen in 2021) is naar verwachting N 83 lager (25%). In de Najaarsnota 2020 hebben wij dit verwerkt in de begroting. In 2020 is een deel van het dividend 257 aan dividend van Irado over 2019 niet tot uitkering gekomen in verband met Corona. In 2021 is dit deel nu alsnog uitbetaald, een bedrag van V257. Dit hebben wij verwerkt in deze Voorjaarsnota 2021.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

We ontvangen ook jaarlijks dividend van de BNG. Vanwege de coronacrisis is het dividend 2019 (uit te keren in 2020) opgeschort en deels tot uitkering gekomen in 2021. Jaarlijkse begroting is V 9.

Bandbreedte financiële gevolgen

Op dit moment is vooral het dividend van Stedin risicovol. In 2021 en 2022 hebben we dit afgeraamd naar 0 en in de voorjaarsnota 2021 is een voorstel verwerkt om de resterende jaren af te ramen naar V 445. Er blijft daarmee nog steeds een risico voor de toekomstige jaren welke we nauwlettend blijven monitoren. Het resterende risico schatten we in op 445 vanaf 2023 en de kans op 50%

Verantwoordelijken

Ambtelijk: afdeling Financiën

Bestuurlijk: wethouder Van Veen

Verloop

Eerste moment van opname: Begroting 2016
Geactualiseerd: elk P&C-document sindsdien.

Beheersingsmaatregelen

Wij volgen de ontwikkelingen rondom de wetgeving en de bestuursbesluiten van Stedin, Irado en Evides nauwlettend.

Informatie en communicatie

We rapporteren over de ontwikkelingen bij de diverse P&C-documenten.

Bewaking

De afdeling Financiën volgt de ontwikkelingen.

Ondernomen en mogelijke acties

Niet van toepassing.

Verleende borgstellingen voor instellingen

Omschrijving risico

Voor een aantal verenigingen en stichtingen staan wij garant voor leningen die zij zijn aangegaan. Het risico bestaat hierin dat als deze organisaties niet meer aan hun verplichtingen tot terugbetaling kunnen voldoen, de leningverstrekker een beroep kan doen op ons.

Specifieke risico's

Vanwege aanvullende voorschriften van de provincie in het kader van het financieel toezicht, is dit een verplicht onderdeel geworden bij de bepaling van het weerstandsvermogen. Het betreft garanties voor leningen waarvoor de gemeente 100% garant staat, zonder betrokkenheid van een andere waarborginstelling. Het gaat om leningen aan Verpleeghuis Rijckehove, St. IJsselland ziekenhuis, VV Capelle en het Rijksmonument Dorpsstraat 164, in totaliteit een bedrag van 10.526 (bedrag per 31-12-2020). VV Capelle heeft in verband met de coronamaatregelen de laatste twee kwartalen van 2020 geen aflossing betaald. De lening had een einddatum van 1-4-2021. Dit is nu verplaatst naar 1-10-2021. Er staat nu nog een bedrag van 10 open.

Bandbreedte financiële gevolgen

De ervaring leert dat geen enkele garantie wordt aangesproken. Vanuit het voorzichtigheidsbeginsel is het raadzaam een percentage te hanteren om de risico's van deze garantstellingen te kwantificeren. Wij hebben dit percentage vastgesteld op 5%. Het risico komt dan uit op circa 526 ($10.526 \times 5\%$).

Verloop

Eerste moment van opname: begroting 2014.
Geactualiseerd: elk P&C-document sindsdien.

Beheersingsmaatregelen

De Verordening Borgstellingen Gemeente Capelle aan den IJssel 2020.

Verantwoordelijkheden

Ambtelijk: afdeling Financiën
Bestuurlijk: wethouder Van Veen

Communicatie

We rapporteren over de ontwikkelingen bij de diverse P&C-documenten.

Bewaking

Bij de toetsing van de jaarstukken van de betrokken instellingen wordt gelet op het risico voor de gemeente.

Oplopende rentelasten

Omschrijving risico

Het risico bestaat dat we op termijn onvoldoende rentelasten in onze begroting verwerkt hebben en dat de rentepercentages stijgen.

Specifieke risico's

Uit de liquiditeitsprognose blijkt dat er sprake is van een financieringsbehoefte gedurende, maar ook na, de looptijd van onze meerjarenbegroting. Door de toenemende financieringsbehoefte zal er sprake zijn van een oplopende rentelast.

Bandbreedte financiële gevolgen

Alle op dit moment geprognosticeerde rentelasten zijn verwerkt in de begroting. Het gehanteerde rentepercentages vanaf 2022 is 1,0%.

Wij presenteren hier een doorkijk naar de 4 jaar na de begrotingsperiode voor de geprognosticeerde nog aan te ramen rentelasten. Deze prognose is op basis van een aanname van historische investeringen en de van toepassing zijnde meerjarenbegroting. De rentelasten in deze doorkijk zijn als volgt. Ze maken deel uit van de meerjarige doorkijk in de begroting.

2026	2027	2028	2029
N215	N346	N484	N558

Indien de rentelasten in de meerjarenbegroting stijgen naar 2,0%, dan nemen de rentelasten in de jaren 2022 t/m 2025 met de volgende bedragen toe:

2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
N159	N425	N649	N885	N1.115	N1.290	N1.410	N1.500

Beheersingsmaatregelen

De beste beheersingsmaatregel is om structureel en reëel evenwicht in de begroting te hebben. Hierbij dienen de inkomsten ten minste gelijk te zijn aan de uitgaven en de investeringen maximaal de afschrijvingslast te bedragen. Het resterend risico is dan een stijgend rentepercentage.

Verloop

Eerste moment van opname: Voorjaarsnota 2018.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: afdeling Financiën

Bestuurlijk: wethouder Van Veen

Communicatie

In deze risicoparagraaf zullen wij communiceren over de verwachte financiële ontwikkelingen.

Bewaking

Wij monitoren continu de ontwikkeling van de rente.

Ondernomen en mogelijke acties

Wij verwerken in de voorjaarsnota, begroting en najaarsnota de meerjarige ontwikkeling van de rente en stellen de te hanteren rentepercentages vast bij de begroting.

Niet of onvoldoende geraamde vervangingsinvesteringen

Omschrijving risico

Het risico bestaat hierin dat we op termijn in onze begroting onvoldoende kapitaallasten verwerkt hebben van bijvoorbeeld (vervangings-)investeringen in gebouwen, openbare ruimte (IBOR) en herstructureringen, maar ook voor de onderwijshuisvesting. Daarnaast is er sprake van het risico op inflatie.

Specifieke risico's

Het risico is dat investeringskosten onderhevig zijn aan inflatie en dat investeringen hoger uitvallen dan begroot. Investeringskosten in activa zoals panden of objecten in de openbare ruimte hebben vaak een doorlooptijd van meerdere jaren. In deze periode kunnen de bouw- of projectkosten toenemen, waardoor de begroting van de investeringskredieten overschreden wordt. Een overschrijding van een investeringskrediet leidt tot een onrechtmatigheid in de jaarrekening van de gemeente.

Eerder heeft u besloten de begroting duurzaam te willen transformeren. De eerste grote stappen daartoe zijn gezet met uw besluit het ten laste van de jaarlijkse exploitatie brengen van de afschrijvingslasten van de investeringen in de openbare ruimte (IBOR), de unilocaties voorgezet onderwijs en de sportparken. Tot en met het jaar 2025 zijn de afschrijvingslasten in de begroting verwerkt. De komende jaren – vanaf 2026 – zullen echter nieuwe structurele afschrijvingslasten ontstaan bij het investeren in nieuwe (school-)gebouwen, in de openbare ruimte (IBOR) en herstructureringsprojecten, die in de begroting verwerkt zullen moeten worden.

Bandbreedte financiële gevolgen

Alle op dit moment in beeld zijnde afschrijvingslasten zijn verwerkt in de (meerjaren)begroting 2022 tot en met 2025. Conform de toezegging bij de Voorjaarsnota 2017 presenteren we hier in het vervolg een doorkijk naar de 4 jaar na de begrotingsperiode voor de geprognosticeerde nog aan te ramen

afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten in de jaren 2026 tot en met 2029 zijn als volgt. Ze maken deel uit van de meerjarige doorkijk in de begroting.

2026	2027	2028	2029
N534	N2.284	N2.742	N3.299

Beheersingsmaatregelen

Bij elk P&C document nemen we de te verwerken nieuwe afschrijvingslasten mee in de afwegingen.

Verloop

Eerste moment van opname: Jaarrekening 2009.

Geactualiseerd: Jaarrekening 2010 (informatie over ondernomen en mogelijke acties), Begroting 2012 (informatie over genomen actie), Begroting 2014 (aanpassing naar aanleiding van transformatie), elk P&C-document sindsdien.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Directie

Bestuurlijk: wethouder Van Veen

Communicatie

In deze risicoparagraaf communiceren wij over de verwachte financiële ontwikkelingen.

Bewaking

Bij elke investering informeren wij u over de gevolgen voor de afschrijvingslasten. Daarnaast beoordelen we bij de jaarrekening de activa op bestaan.

Ondernomen en mogelijke acties

In de financiële doorkijk na de meerjarenbegroting hebben we de toename van de afschrijvingslasten opgenomen.

Positie waarborgfonds sociale woningbouw (WSW)

Omschrijving risico

Wij zijn als tertiaire achtervang verantwoordelijk voor leningen van woningcorporaties, na het waarborgfonds sociaal domein (WSW) en de woningcorporaties. Ondanks dat er signalen waren dat het minder goed gaat met de financiële positie van het WSW, heeft Standard & Poor's in 2020 de AAA-rating aan het WSW toegekend, hun positie wordt in 2020 stabiel geacht. Zij verwachten dat de Nederlandse overheid, zo nodig, tijdelijke steun zal verlenen aan het WSW. De vooruitzichten van het garantiestelsel van het WSW worden stabiel geacht. Ze verwachten dat de Covid-19 pandemie een beperkte invloed zal hebben op de positie van het WSW, omdat de overheid financiële steun verleent aan kwetsbare huurders. De toezichthouder Autoriteit woningcorporaties (Aw) heeft het rapport opgesteld waarin geconcludeerd wordt dat het WSW de gevraagde zekerheid, voor achtervang niet waar kan maken. Dit rapport is aangeboden aan het Ministerie van BZK. De Autoriteit Woningcorporaties concludeert dat het onzeker blijft of het kapitaal van WSW toereikend is op het moment dat woningcorporaties in betalingsproblemen komen. Deze conclusie is, voor de garantstellingen van de woningcorporaties, een vergoot risico voor de gemeente door de positie van het WSW.

Specifieke risico's

Niet van toepassing.

Bandbreedte financiële gevolgen

De woningcorporaties waarvoor de gemeente garant staat zijn Stichting Havensteder, Stichting Woonzorg en Vestia. Het totale openstaande bedrag van deze corporaties is naar verwachting per 31 december 2021 294.580. De kans van voordoen schatten wij als laag: 1%. Het totale risicobedrag komt daarmee op 2.946. In de paragraaf Financiering is nader uiteengezet hoe de garantstelling is opgebouwd.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: afdeling Financiën

Bestuurlijk: wethouder Van Veen

Verloop

Eerste moment van opname: Begroting 2020. Ongewijzigd bij de Voorjaarsnota 2021.

Beheersingsmaatregelen

Wij volgen de ontwikkelingen nauwlettend.

Informatie en communicatie

We rapporteren over de ontwikkelingen bij de diverse P&C-documenten.

Bewaking

De afdeling Financiën volgt de ontwikkelingen door de berichtgeving van de VNG. Beoordeling van de jaarstukken van het WSW.

Ondernomen en mogelijke acties

Als gemeente hebben we hier geen invloed op.

Risico's sociaal domein

Participatiewet

Omschrijving risico

Risico's met betrekking tot de ontwikkeling van de Rijksbijdrage BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten), Participatiebudget en Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw).

Specifieke risico's

1) *Alternatieve financiering loonkostensubsidie*

Werkgevers die mensen met een arbeidsbeperking in dienst nemen kunnen daarvoor loonkostensubsidie ontvangen, als stimulans. Hiermee worden zij gecompenseerd als de loonkosten hoger liggen dan de werkelijke productiviteit van de werknemer.

Op 1 januari 2022 verandert de financiering van de loonkostensubsidie. Doel is om het voor werkgevers makkelijker te maken van dit instrument gebruik te maken, waardoor het instrument meer ingezet wordt. Vanaf 2022 worden de budgetten loonkostensubsidie (LKS) over gemeenten verdeeld op basis van gerealiseerde plekken. Tot nu toe ontving Capelle een vast bedrag waarop bij onderrealisatie, budget overbleef. In de nieuwe situatie betekent dit, dat Capelle mogelijk minder budget ontvangt wanneer het aantal plaatsingen achterblijft. Dit geldt ook voor de realisatie van het aantal gerealiseerde plekken Beschut Werk.

2) *Wet sociale werkvoorziening*

Jaarlijks ontving de gemeente Capelle van het Rijk een fictieve rijksbijdrage voor de bekostiging van het aantal Capelse WSW-ers. Een eerdere bezuiniging op de Rijksbijdrage (subsidie per Standaard Eenheid - SE) en een langzamere daling van het aantal Wsw-ers dan voorzien, leidde toen tot een hogere gemeentelijke bijdrage. Dit was elk jaar een risico.

Sinds vorig jaar daalt het Wsw-bestand sneller dan voorzien. Inmiddels heeft het Rijk de middelen voor de Wsw toegevoegd aan het Participatiebudget en hebben we als gemeente de link met de fictieve rijksbijdrage losgelaten. Dit onderwerp zullen we niet langer opnemen in de risicoparagraaf.

3) *Stichting Capelle Werkt (SCW)*

Dit risico is vervallen in verband met de opheffing van Stichting Capelle Werkt (SCW).

Bandbreedte financiële gevolgen

P.M.

Beheersingsmaatregelen

De realisatie op het Participatiebudget en de BUIG wordt continu gemonitord om optimaal gebruik te maken van het budget. De ontwikkeling van een mogelijke alternatief model van financiering van de loonkostensubsidie wordt nauwlettend in de gaten gehouden.

Verloop

Eerste moment van opname: Voorjaarsnota 2011

Geactualiseerd: elk P&C document sindsdien.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Samenleving

Bestuurlijk: Wethouder Westerdijk

Communicatie

In de risicoparagraaf wordt aandacht gegeven aan de te verwachten financiële ontwikkelingen aangaande budgetten en bestedingen.

Bewaking

We rapporteren per P&C document en blijven de ontwikkelingen volgen.

Ondernomen en mogelijke acties

n.v.t.

Jeugdhulp

Specifieke risico's

Het risico ontstaat door een aantal aspecten. Dit kan resulteren in zowel een positief als negatief risico voor onze gemeentelijke begroting. Deze aspecten zijn:

1. Op basis van de definitieve jaarstukken 2020 van de GR Jeugdhulp gaan wij uit van een meerjarige inleg waarbij ons aandeel voor 2022 en verder 5,306% (2021: 5,091%) bedraagt

van het totaal aan bijdragen van de deelnemende gemeenten. Dit gewogen gemiddeld percentage wordt gehanteerd voor de begroting 2022. De komende jaren moet duidelijk worden of dit een reëel percentage is.

2. Vanaf 2021 wordt de bijdrage van iedere individuele gemeente aan de gemeenschappelijke regeling bepaald door het gewogen gemiddelde gebruik te nemen over twee voorafgaande peiljaren. Evenals de rekenmethodiek die gehanteerd is tot en met 2020, betaalt bij deze rekensystematiek iedere gemeente uiteindelijk de eigen kosten. Echter eventuele schommelingen in de kosten worden gedurende twee jaar opgevangen in plaats van drie jaar. Met de nieuwe rekenmethodiek moet het verschil tussen de bijdrage (begroting) van de gemeenten en het werkelijk zorgverbruik dichter bij elkaar komen.
3. De ontwerpbegroting 2021 bedraagt in totaal € 246,69 miljoen. Hierin is een taakstelling opgenomen van € 2,69 miljoen. Hoewel de deelnemende gemeenten voor 2021 en 2022 de taakstelling voldoende hebben onderbouwd, is het onzeker of de taakstelling daadwerkelijk gerealiseerd zal worden. Op basis van de Tweede Bestuursrapportage 2021 van augustus 2021 lijkt er sprake te zijn van een geprognosticeerd tekort van € 1,4 mln. in 2021. Dit tekort wordt de komende periode nader geanalyseerd. De GRJR geeft aan dat de realisatie van de al ingeboekte taakstelling niet te verwachten is. Dit wil overigens niet zeggen dat de onder de taakstelling liggende maatregelen niet of niet effectief worden uitgevoerd. Een nulmeting hiervan vindt plaats in het kader van de regio-agenda.
Met als uitgangspunten het gewogen gemiddeld aandeelpercentage van 5,091% en de correctie wegens een lagere zorgproductie over 2019 is de inleg 2021 voor onze gemeente berekend op € 11,31 miljoen. De inleg voor de jaren 2022 en 2023 is mede afhankelijk van de hoogte van de werkelijke zorgkosten over 2020.
4. De GRJR heeft begin juli 2021 een Ontwerp Begrotingswijziging 2021 voorgelegd. Hierin zijn ook de corona-effecten meegenomen. De GRJR heeft in de Ontwerp Begrotingswijziging voorgesteld om een deel van de extra jeugdmiddelen die het kabinet beschikbaar heeft gesteld voor 2021, landelijk zo'n € 613 miljoen, in te zetten ter dekking van de hogere uitgaven die verwacht worden voor 2021.
5. Het jaar 2020 maar ook het jaar 2021 werden gekenmerkt door de corona. De Jeugdzorg heeft hiermee ook te maken gehad. Enerzijds door uitgestelde zorg anderzijds door extra kosten wegens preventieve maatregelen en andere meerkosten. Vooralsnog bleken de incidentele extra kosten ten gevolge van de corona – voor wat betreft de regionale jeugdzorg – gedekt te kunnen worden uit het risicobudget dat de GRJR in de begroting 2020 had opgenomen. Op lokaal niveau hebben we de meerkosten voor het jaar 2020 gecompenseerd. Het is nog onduidelijk wat de financiële effecten voor 2021 en daarna zullen zijn. Het risico is dat uitgestelde zorg extra lasten zal veroorzaken in 2021 of in latere jaren. Ook bestaat er een kans dat extra zorg noodzakelijk is nadat de pandemie beteugeld is.
6. Lopende het boekjaar 2020 bleek uit opgaven van het CJG en de Sociale Verzekeringsbank (SVB) dat het budget voor jeugd-PGB's hoger zal liggen het niveau van 2019. Omdat de verwachting is dat dit meerjarig zal aanhouden is het budget bij de Najaarsnota 2020 structureel opgehoogd. Over de eerste maanden van 2021 lijkt het erop dat de ophoging niet toereikend is. Het is moeilijk in te schatten of het verhoogde budget toereikend zal zijn.
7. Het CJG ziet zich geconfronteerd met een sterke toename van de vraag naar lokale jeugdhulp in de vorm van zorg in natura en beschikkingszorg. Oorzaken hiervan zijn de moeilijke toegang voor jonge kinderen tot de Wlz, de op zich positieve ontwikkeling van een verschuiving van zwaardere (specialistische) jeugdhulp naar lichtere (lokale) jeugdhulp, een verschuiving van zorg verleend via PGB naar lokale zorg in natura, en daarnaast leidt de succesvolle inzet van het CJG op samenwerking met basisvoorzieningen (onderwijs, huisartsen) en inzet op preventie, tot meer ondersteuningsvragen. Dit is één van de doelen van de transformatie, maar deze leidt voor het CJG tot hogere kosten (inzet eigen trajecten en lokale inkoop).
8. Partijen als huisartsen, gecertificeerde instellingen en jeugdreclassering hebben een autonoom verwijzingsrecht naar specialistische jeugdhulp. Daar kan door ons niet rechtstreeks op worden gestuurd. Dit betreft veelal duurdere vormen van jeugdhulp als gesloten plaatsingen of andersoortige uithuisplaatsingen.
9. In een advies van een arbitragecommissie aan het kabinet is opgenomen dat het rijk miljarden moet compenseren aan gemeenten voor de financiële tekorten in de jeugdzorg. De

arbitragecommissie moest antwoord geven op de vraag wat te doen met het huidige tekort van 1,7 miljard euro en bepalen wat er nodig is om de jeugdzorgkosten weer onder controle krijgen. Het oordeel luidt dat het Rijk de komende jaren structureel geld dient vrij te maken om het gat in de begroting te dichten. In 2022 gaat het om 1,9 miljard euro. Het bedrag loopt af naarmate besparende maatregelen effect hebben.

10. Naar aanleiding van de uitspraak van de Commissie van wijzen is, in samenspraak met de gemeenten, besloten dat het kabinet de komende jaren extra middelen aan de gemeenten beschikbaar zal stellen voor de tekorten in de jeugdzorg.
Behalve de extra bijdrage voor 2022 zijn in de Hervormingsagenda Jeugd (juni 2021) ook voor de jaren vanaf 2023 bedragen opgenomen die aan gemeenten beschikbaar gesteld zullen worden. Hierin zijn oplopende maatregelen met financiële consequenties opgenomen waardoor, per saldo, de extra middelen jaarlijks dalen. De provinciaal toezichthouder heeft aangegeven dat gemeenten rekening kunnen houden met 75% van de extra bijdragen met ingang van 2023.
Op basis hiervan hebben we zowel te maken met negatieve als positieve risico's.
De positieve risico's hebben betrekking op een kans dat onze gemeente 100% extra middelen zullen ontvangen en 100% kunnen besparen.
Daarnaast zijn er risico's die niet, of minder goed te kwantificeren zijn zoals:
 - maatregelen kunnen we niet of later in de tijd doorvoeren,
 - geen of te late compensatie daarvoor door het Rijk,
 - sterkere ontwikkeling van de behoefte aan jeugdzorg,
 - schaarser worden van personeel dat werkzaam is voor de jeugdzorg.

Bandbreedte financiële gevolgen

1 t/m 9: P.M.

10:

25% extra inkomsten:

- 2023: 1.620
- 2024: 1.521
- 2025: 1.401
- 2026: 965
- Vanaf 2027: 904

25% extra besparingen op de uitgaven:

- 2023: 417
- 2024: 516
- 2025: 635
- 2026: 1.071
- Vanaf 2027: 1.133

De kans dat deze risico's zich voor zullen doen is op basis van onze verordening 25%.

Beheersingsmaatregelen

1. Een adequate controle systematiek ten aanzien van declaraties en facturen.
2. Intensiveren van het contractmanagement met de aanbieders van jeugdhulp.
3. Komen tot afspraken met Capelse huisartsen over het verwijzen van jeugdigen naar de Stichting CJG Capelle aan den IJssel in plaats van rechtstreeks naar specialistische jeugdhulpaanbieders. Tevens komen tot afspraken met gecertificeerde instellingen en jeugdreclassering over samenwerking bij de zorg rondom jeugdigen.
4. Structureel overleg met de Stichting CJG Capelle aan den IJssel over het feitelijke (lokale) zorggebruik en de benodigde middelen.
5. In het kader van de bezuinigingsopdracht, onderdeel "kostenbeheersing Jeugd", zal onze gemeente een onderzoeksopdracht (laten) uitvoeren om te bezien of de jeugdzorg voor onze gemeente op een andere wijze georganiseerd kan worden.

Verloop

1^e moment van opname: Najaarsnota 2015.

Geactualiseerd: elk P&C-document sindsdien.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: afdeling Samenleving

Bestuurlijk: Wethouder Hartnagel

Communicatie

P&C-documenten van de GR Jeugdhulp Rijnmond en de Stichting CJG Capelle aan den IJssel.

Bewaking

Kwartaalrapportages van de GR Jeugdhulp Rijnmond en de Stichting CJG Capelle aan den IJssel.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Omschrijving risico

Sinds 2015 zijn wij verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo-2015. Er spelen verschillende ontwikkelingen, waardoor het lastig is een nauwkeurige bestedingsplanning op te stellen.

Specifieke risico's

De uitvoering van de Wmo-2015 is onderhevig aan wet- en regelgeving, betreft een openeinderegeling en is mede door de demografische ontwikkelingen (dubbele vergrijzing in Capelle) en invoering abonnementstarief een toenemende vraag naar Wmo- voorzieningen ontstaan. Mede hierdoor kunnen de gehanteerde uitgangspunten in werkelijkheid de komende jaren afwijken van de begrote uitgaven. Een feit is dat de Wmo- uitgaven de afgelopen jaren landelijke fors gestegen zijn, verwachting is dat deze trend zich de komende jaren zal voortzetten.

Daarnaast spelen binnen de Wmo de volgende ontwikkelingen/risico's:

- In de meerjarenbegroting zijn toekomstige prijsstijgingen en –indexaties niet meegenomen. Deze vloeien voort uit contractuele afspraken en toepassing van de AMvB (vaststellen reëel prijs conform Cao-afspraken) en dienen periodiek herzien te worden. De richtlijn van de AMvB reële kostprijs schrijft voor dat voor Wmo- diensten (HO, begeleiding en dagbesteding) een reële kostprijs vastgesteld moet worden. Dit ter waarborging van een goede verhouding tussen de prijs voor de levering van een voorziening en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit van diezelfde voorziening. Om tot een reële kostprijs te komen maken wij gebruik van het landelijk beschikbaar gestelde rekentool opgesteld binnen een samenwerking van de brancheorganisaties alsook de VNG. Toekomstige prijsindexaties zijn onvermijdelijk en financiële dekking dient uit de algemene accressen die aan het gemeentefonds toegevoegd worden gezocht te worden;
- Voor 2021 (voorbereidingen zijn in 2020 gestart) staat een aanbesteding op de planning met betrekking tot de Wmo- hulpmiddelen, de prijs zal naar verwachting (marktconforme prijzen) 40% tot 60% stijgen. De financiële consequenties zijn voor nu onbekend, dit is afhankelijk van de resultaten van de aanbesteding. Het streven is om de nieuwe overeenkomsten per 1 januari 2022 in te laten gaan;
- Een van de hoofdpunten van de Wmo en dus ook van ons beleidskader, is extramuralisering d.w.z. dat mensen zo veel als mogelijk, zo zelfstandig mogelijk en zo lang als mogelijk, thuis te laten wonen. Om dit mogelijk te maken, zijn investeringen in de sociale basisinfrastructuur nodig en zal meer aandacht aan preventie moeten worden geven;
- De demografische groei van de bevolking en het toenemende aantal 65- plussers maakt dat de vraag naar Wmo- voorzieningen in de toekomst zal toenemen danwel dat de zorgwaarde verschuift en het inzetten van zwaardere indicaties (bv. HO- licht naar HO- midden) onvermijdelijk is;
- Diverse onderzoeken laten zien dat de Coronacrisis een negatief effect heeft op ons psychologisch welzijn. Het Wmo- loket ontvangt hierover steeds meer signalen. Dit vertaalt zich dat bij het Wmo- loket verzoeken van Capellenaren en zorgaanbieders worden ingediend voor ophoging van de indicaties, met name van individuele begeleiding;
- De Centrale Raad van Beroep (CRvB) heeft op 18 mei 2016 uitspraak gedaan in een viertal zaken over HO op grond van de Wmo. Kern van de uitspraken is dat toekenning van HO in resultaatsgebieden een duidelijke maatstaf mist en zodoende in strijd is met het rechtszekerheidsbeginsel. In de uitspraak beval de rechter de betreffende gemeenten CIZ- normtijden als maatstaf te hanteren. Mochten wij genoodzaakt zijn resultaatgericht indiceren los te laten en de CIZ- normtijden (of een alternatief) alsnog in te voeren dan verwachten wij op grond van de kostenberekening 2014 (het laatste jaar waarin CIZ- normtijden gehanteerd zijn) voor 2021 en verder een extra budget van N 900 nodig te hebben.

En voor Wmo-collectief:

- De commissie “Toekomst beschermd wonen” adviseert de functies beschermd wonen en maatschappelijke opvang verder te normaliseren. Concreet betekent dit minder opnames in een intramurale setting en meer opvang en begeleiding in de wijk. Deze extramuralisering is nu al merkbaar en zal de komende jaren verder toenemen. Met ingang van 2021 vindt een doordecentralisatie plaats van Beschermd wonen. De verantwoordelijkheid verschuift van centrumgemeente Rotterdam naar alle zeven gemeenten in de Beschermd Wonen-regio, waaronder onze gemeente. Maatschappelijke Opvang wordt door gedecentraliseerd met ingang van 2025. De regiogemeenten hebben de gezamenlijke opdracht te bepalen hoe ze gaan samenwerken op dit terrein. Overleg hierover vindt plaats. Regionaal is afgesproken dat de looptijd van het huidige Beleidsplan beschermd wonen en het mandaat aan Rotterdam, worden verlengd met een jaar zodat die ook in 2021 geldig zijn;
- Met de overgang van taken hoort ook de overgang van middelen daarvoor. Voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang wordt gewerkt aan een nieuw objectief verdeelmodel waarbij ook de huidige middelen voor begeleiding worden meegenomen. Vanwege de onzekerheid over de financiële consequenties, is gekozen voor een ingroeipad naar het objectief verdeelmodel van 10 jaar (2022-2032). Onduidelijk is of (en wanneer) Capelle hier voor- of nadeel van zal ondervinden;
- Vanwege doorstroom en uitstroom uit “Beschermd Wonen” zal er de komende jaren vraag gaan ontstaan naar begeleid wonen, een lichtere vorm van wonen met zorg (minder dan 24 uur begeleiding). Het betreft hier de doelgroep die na herindicatie te licht wordt gevonden voor beschermd wonen maar (nog) niet zelfstandig met begeleiding kan gaan wonen. Hetzelfde geldt voor doorstroom en uitstroom uit de (verlengde) jeugdzorg waarbij zelfstandig wonen (met of zonder begeleiding) niet mogelijk is maar betrokkene te licht is voor een indicatie Beschermd wonen. In beide gevallen wordt hier nu binnen Capelle nog niet in voorzien.

Bandbreedte financiële gevolgen:

Wmo hulpmiddelen: N350. Kans van voordoen 50%.

Overige risico's: P.M.

Verloop

1e moment van opname: Voorjaarsnota 2014.

Geactualiseerd: elk P&C-document sindsdien.

Beheersingsmaatregelen

Bewaken en monitoren van de meerjarige prognose.

Monitoren en volgen van landelijke ontwikkelingen.

Onderzoeken mogelijkheden om uitgaven van de Wmo verder te beheersen, waarbij we de inwoners passend blijven ondersteunen.

Verantwoordelijkheden

Ambtelijk: afdeling Samenleving en Publiekszaken

Bestuurlijk: wethouder Wilson

Communicatie

De meest recente ontwikkelingen zijn opgenomen in deze omschrijving.

Bewaking

We rapporteren per P&C-document en blijven de ontwikkelingen volgen.

Openeinderegelingen voor inkomensondersteunende regelingen

Omschrijving risico

Inkomensondersteunende regelingen zijn succesvol bij hoog bereik en gebruik maar kunnen bij sterk toenemend gebruik zorgen voor oplopende kosten.

Specifieke risico's

Veel inkomensondersteunende maatregelen zoals de bijzondere bijstand en de individuele inkomenstoeslag zijn feitelijk succesvol wanneer het bereik en gebruik hoog is. Gezien de aard van de regelingen is uitsluiting van gebruik door Capellenaren niet mogelijk en niet gewenst.

Dit risico geldt elk jaar. Mogelijk stijgt het gebruik van de regelingen in 2022 als gevolg van de naweeën van Corona, nadat in 2021 de meeste steunmaatregelen zijn gestopt.

Bandbreedte financiële gevolgen

P.M.

Beheersingsmaatregelen

De te nemen maatregelen zijn afhankelijk monitoring van de budgetten. Dit leidt tot eventueel bijstelling van beleid of aanraming van het beschikbare budget.

Verloop

Eerste moment van opname: Najaarsnota 2018.
Geactualiseerd: elk P&C document sindsdien.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Samenleving
Bestuurlijk: Wethouder Westerdijk

Communicatie

Communicatie via reguliere P&C-cyclus.

Bewaking

Budgetten worden gemonitord waarna bijstelling van beleid zou kunnen volgen of aanraming van het beschikbare budget.

Risico impact corona Bijzondere Bijstand, BUIG en Participatiebudget**Omschrijving van het risico**

Toename uitgaven Bijzondere Bijstand, BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) en participatiebudget wegens effecten corona.

Specifieke risico's

Tot halverwege 2021 zagen we nog geen grote stijging van het bijstandsbestand. Een mogelijke stijging zou ook naar verwachting pas vanaf de tweede helft van 2021 zichtbaar worden. Op dat moment liepen de meeste rijkssteunmaatregelen af. Mogelijk moeten in 2022 alsnog meer Capellenaren een beroep doen op de algemene bijstand. Pas vanaf dat moment is wordt welke impact dit op de BUIG en het participatiebudget heeft en of het noodzakelijk is budget aan te ramen, om de dienstverlening op peil te houden.

Indien dit risico zich voordoet zal daarvoor een voorstel ter overweging aan u worden voorgelegd.

Bandbreedte financiële gevolgen

P.M.

Beheersingsmaatregelen

De te nemen maatregelen zijn afhankelijk monitoring van de budgetten, vooral op basis van de rapportages van de GR IJsselgemeenten.
Dit leidt tot eventueel bijstelling van beleid of aanraming van het beschikbare budget.

Verloop

Eerste moment van opname: Voorjaarsnota 2021.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Samenleving
Bestuurlijk: Wethouder Westerdijk

Communicatie

Communicatie via reguliere P&C-cyclus.

Bewaking

Budgetten worden gemonitord waarna bijstelling van beleid zou kunnen volgen of aanraming van het beschikbare budget.

Overige risico's

Onderwijshuisvesting voortgezet bijzonder onderwijs

Omschrijving risico

Dit risico gaat over de mogelijke financiële consequenties van de nieuwbouw voor het Comenius College.

Specifieke risico's

U heeft in uw vergadering van 15 februari 2010 ingestemd met de notitie 'de ontwikkeling van twee unilocaties', waarin de nieuwbouw van het Comenius College is benoemd. Deze nieuwbouw valt uiteen in twee fases. De wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan deze fase is vastgelegd in de beschikking van 17 december 2010 met kenmerk D41/182856. De eerste fase is inmiddels in gebruik genomen. De tweede fase zou volgens deze beschikking mogelijk in 2023 in gebruik worden genomen. Door vertegenwoordigers van het Comenius College is in 2017 aangegeven dat de school en het schoolbestuur voordelen zien in een latere in gebruik name van de tweede fase. Inmiddels wordt uitgegaan van een oplevering van de tweede fase in 2027, dan wel 2028.

De beschikking van 2010 ging uit van een ruimtebehoefte, gebaseerd op 1.341 leerlingen. Het aantal leerlingen op de teldatum 1 oktober 2020 bedroeg echter 1.834 leerlingen en stijgt volgens de meest recente prognose (eerste kwartaal 2021) door naar 2.002 leerlingen voor deze locatie op 1 oktober 2038, de laatste teldatum die in de prognose is opgenomen. Een dergelijke stijging van het aantal leerlingen ten opzichte van de oorspronkelijke beschikking leidt niet alleen tot de noodzaak van het realiseren van meer onderwijskundige vierkante meters, maar heeft ook tot gevolg dat we naar verwachting een vijfde 'gymvloer' moeten realiseren. In 2010 gingen we nog uit van vier 'gymvloeren'. Naar aanleiding van de gegevens van 2010 verwachtten we dat voor de tweede fase van het Comenius College circa N 3.000 aan financiering nodig zou zijn voor de realisatie van de benodigde onderwijskundige vierkante meters (inclusief gymvoorziening, maar exclusief sloop, verhuizing en tijdelijke huisvesting). Bij het verloop van de Reserve Grote investeringen was beoogd dat het saldo beschikbaar was om de tweede fase van het Comenius College af te ronden. Het 'Besluit Begroting en Verantwoording' schrijft voor dat te activeren kosten zowel de vervaardigingsprijs omvat, als de overige rechtstreeks aan de vervaardiging te relateren kosten. Om deze reden leidt de investering voor nieuwbouw van de tweede fase van het Comenius College op de bestaande locatie altijd tot een structurele extra kapitaallast binnen de gemeentelijke begroting.

In beginsel gaan wij uit van de VNG normbedragen, maar wij monitoren ook de mate waarin realistische marktconforme investeringen zich verhouden tot deze normbedragen. De aanbesteding staat pas over enkele jaren gepland. Het laat zich moeilijk voorspellen hoe de normbedragen en het marktconforme prijspeil zich in de loop van de jaren ontwikkelen. De huidige doorrekening betreft een aanvullende investering van € 17 miljoen (prijspeil 2021) vanaf heden, inclusief BTW en alle andere kosten, inclusief twee gymzalen. Er is een bedrag van 16,5 miljoen opgenomen in onze meerjarige doorkijk (het gemiddelde van de bandbreedte). Aanbesteding zal naar verwachting in 2024 of 2025 plaatsvinden, dit bedrag zal dan ook nog geïndexeerd worden. De beslissing of er één of twee gymzalen dienen te worden gebouwd zal in 2022 volgen. Wij hebben de intentie om bij de Voorjaarsnota 2022 te besluiten over het definitieve investeringsbedrag zodat definitieve besluitvorming door ons in 2022 of 2023 kan gebeuren. Sloop van het oude deel van het Comenius College vindt volgens de huidige planning plaats in 2026.

Bij de nieuwbouw van scholen hebben wij de intentie om tijdelijke huisvesting zoveel mogelijk te beperken en indien tijdelijke huisvesting toch noodzakelijk is, proberen wij deze huisvesting opvolgend voor meerdere scholen in te zetten. Op deze wijze gaan wij zo efficiënt mogelijk om met (de financiële lasten voor) tijdelijke huisvesting. In vervolg op vaststelling van de Najaarsnota 2018 en Voorjaarsnota 2019 is daarom aan de Lijstersingel tijdelijke huisvesting voor scholen gerealiseerd, verdeeld over twee gebouwen. Deze tijdelijke huisvesting wordt in eerste instantie ingezet voor de Eben Haëzerschool en De Bouwsteen, daarna voor een deel van de leerlingen van de scholen aan de Meeuwensingel en tot slot voor een deel van de leerlingen van het Comenius College.

Bandbreedte financiële gevolgen

De resterende investeringsbehoefte voor de nieuwbouw van de tweede fase Comenius College bedraagt 13.000 tot 20.000 met een afschrijvingslast (exclusief rente) van maximaal 500 structureel. De bijbehorende financieringslast bedraagt maximaal 200 (1 % rente * maximale bouwsom). De kans van voordoelen beschouwen wij als hoog. Vanwege de grote omvang van het krediet hebben wij, vooruitlopend op besluitvorming, in de doorkijk van de meerjarenbegroting al de gemiddelde bouwsom opgenomen met de daarbij behorende rentelasten en afschrijvingen. Wij verwachten in de Voorjaarsnota 2022 een voorstel voor de nieuwbouw op te nemen.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Samenleving (en andere afdelingen)

Bestuurlijk: Wethouder Struijvenberg

Verloop

Eerste moment van opname: Begroting 2017. Geactualiseerd elk P&C-document sindsdien (soms ongewijzigd).

Beheersingsmaatregelen

Prognoses zijn zo goed mogelijke voorspellingen voor de toekomst op basis van de meest recente aanwezige gegevens. Met name op schoolniveau kunnen in de loop der jaren wijzigingen in de prognoses plaatsvinden en ook in de praktijk kan het leerlingenaantal afwijken van prognoses. Hierom laten wij prognoses gewoonlijk om de twee jaar actualiseren. De te verwachten lasten voor nieuwbouw en terug verhuizen verwerken wij uiterlijk bij de Voorjaarsnota 2022. Wij nemen uiterlijk in 2022 de beslissing over de definitieve grootte van de tweede fase van het Comenius College, op basis van de dan geldende prognoses. In aanloop hier naar toe laten wij jaarlijks prognoses opstellen voor alle scholen in Capelle, naar aanleiding waarvan ook de financiële prognose voor de tweede fase van het Comenius College bijgesteld wordt.

Informatie en communicatie

In de risicoparagraaf schenken wij aandacht aan de te verwachten financiële financieringsbehoefte voor de tweede fase van het Comenius College.

Bewaking

Naar aanleiding van prognoses brengen wij jaarlijks het aantal te verwachten vierkante meters en de financieringsbehoefte in kaart.

Daling en stijging leerlingen onderwijshuisvesting

Omschrijving risico

Wij zijn over het algemeen geen eigenaar van schoolgebouwen, maar bezitten wel het zogenoemde 'economisch claimrecht'. Dit betekent dat het eigendom van een schoolgebouw naar de gemeente terugvloeit, zodra het onderwijs in dit gebouw stopt. Wanneer scholen voornemens zijn om op termijn te sluiten, brengt dit zowel financiële als niet- financiële risico's met zich mee. Wanneer scholen daarentegen groeien, moet de gemeente zorg dragen voor voldoende adequate onderwijshuisvesting en hebben scholen recht op een bedrag voor eerste inrichting en onderwijsleerpakket. Dit brengt financiële risico's met zich mee.

Specifieke risico's

Het eigendom van schoolgebouwen kan bij verschillende partijen liggen, maar over het algemeen ligt het juridisch eigendom van een schoolgebouw bij het schoolbestuur. Ook in Capelle is dit het geval, uitzondering hierop betreft de scholen die gehuisvest zijn in het MFC Fascinatio en de aanwezige tijdelijke huisvesting voor het onderwijs (onder meer bij de Lijstersingel). Bij het beëindigen van het gebruik van een schoolgebouw door een schoolbestuur wordt het eigendom van dit gebouw aan de gemeente 'om niet' overgedragen. Dit wordt ook wel het 'economisch claimrecht' van gemeenten genoemd.

In zijn algemeenheid geldt dat indien een schoolbestuur besluit om een onderwijslocatie te sluiten en het bijbehorende gebouw over te dragen aan de gemeente, dan is er sprake van een (onvermijdelijke) groei van de gemeentelijke vastgoedportefeuille. Dit biedt soms mogelijkheden; wellicht dat de locatie of het gebouw gebruikt wordt voor herontwikkeling, dan wel dat er huurders gevonden worden. Echter, het brengt ook risico's met zich mee. Maatschappelijke risico's in de zin dat een school, die vaak een belangrijke rol in een buurt vervult, verdwijnt en het risico op leegstand van een pand. Ook financieel liggen er risico's. Als wij besluiten een gebouw te slopen, brengt dit kosten met zich mee. Indien wij wensen dat het gebouw in gebruik blijft zijn er -zolang er geen gebruiker/huurder bekend is- risico's aangaande onderhouds- en exploitatielasten. De gemeente betaalt nu al de kosten voor OZB en verzekeringen van schoolgebouwen, voor deze financiële componenten is dan ook dekking binnen de huidige gemeentelijke begroting.

Wanneer scholen groeien, moet de gemeente zorg dragen voor voldoende adequate onderwijshuisvesting, de kosten voor OZB en verzekeringen betalen en hebben scholen recht op een bedrag voor eerste inrichting en onderwijsleerpakket.

Bandbreedte financiële gevolgen

Niet te kwantificeren. Indien het zich voordoet betreft het eenmalige kosten. De kans van voordoen beschouwen wij als gemiddeld (50%).

Beheersingsmaatregelen

Wij laten prognoses maken om de leerlingenontwikkeling te monitoren. Naar aanleiding daarvan maken wij een analyse over welke scholen wel en niet, binnen de huidige wet- en regelgeving, formeel als zelfstandige school (of nevenvestiging) kunnen blijven bestaan. Ook maken wij een analyse over welke scholen in de toekomst recht zouden kunnen krijgen op extra onderwijskundige ruimte en een financiële bijdrage aangaande eerste inrichting en onderwijsleerpakket. Hierover treden wij in overleg met de schoolbesturen.

Verloop

Eerste moment van opname: Voorjaarsnota 2017. Geactualiseerd elk P&C-document sindsdien (soms ongewijzigd).

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Samenleving en afdeling Facilitaire Diensten

Bestuurlijk: Wethouder Struijvenberg en wethouder Van Veen

Communicatie

In de risicoparagraaf schenken wij blijvend aandacht aan de te verwachten financiële ontwikkelingen aangaande de mogelijke opheffing van scholen, evenals aan de mogelijke financiële gevolgen van de stijging van het leerlingenaantal bij specifieke scholen.

Bewaking

Via het 'Op Overeenstemming Gericht Overleg' (Onderwijsplatform) bespreken wij met de schoolbesturen de ontwikkelingen aangaande de leerlingenaantallen en de toekomst van onderwijshuisvesting.

Nieuwbouw voortvloeiende uit Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs

Omschrijving risico

Dit risico gaat over de mogelijke prijsstijging van de ontwikkelingen voortvloeiende uit het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs.

Specifieke risico's

Bij vaststelling van de Najaarsnota 2018 heeft u besloten om een bedrag beschikbaar te stellen van in totaal 28.460 voor:

- nieuwbouw van De Olijfboom (voormalige Eben Haëzerschool en Rehobothschool), inclusief gymzaal, op de huidige CSV-locatie (ontwikkeling 1);
- nieuwbouw aan de Meeuwensingel voor De Horizon, De Klim-Op en voor enkele lokalen van de Montessorischool, inclusief gymzaal (ontwikkeling 2) en
- nieuwbouw onderwijshuisvesting in de Florabuurt omgeving, inclusief gymzaal (ontwikkeling 3).

Opvolgend op de Najaarsnota 2018 hebben wij in januari 2019 voor de ontwikkelingen 1 en 2 een beschikking afgegeven waarin staat opgenomen dat vervangende nieuwbouw van de desbetreffende scholen wordt toegekend. Schoolbesturen kunnen hieraan dan ook rechten ontfangen. Voor ontwikkeling 3 hebben wij (vooralsnog) geen beschikking afgegeven waarmee vervangende nieuwbouw wordt toegekend. De reden hiervoor is dat onderwijshuisvestingsontwikkelingen in Schenkel onlosmakelijk verbonden zijn met de gebiedsontwikkeling Florabuurt. Uw raad beslist, naar verwachting in 2021, over de gebiedsvisie Florabuurt. Wij zijn van mening dat nadere invulling van eventuele nieuwbouw of aanpassingen van scholen in het Florabuurt gebied pas kan plaatsvinden na of gelijktijdig met vaststelling van deze gebiedsvisie. Definitieve besluitvorming over toekomstige onderwijshuisvesting in de Florabuurt loopt bij voorkeur dan ook parallel aan de besluitvorming over dit gebied.

Het door u bij de Najaarsnota 2018 toegekende bedrag was een marktconform budget bij aanbesteding in 2019. Wij zullen regelmatig aan u voorstellen dit marktconforme budget aan de prijsontwikkeling aan te passen indien dit nodig is. In deze begroting gebeurt dit.

Voor ontwikkeling 1 is inmiddels een aanbesteding doorlopen. Naar aanleiding hiervan is het aannemelijk dat de ontwikkeling binnen het door u vastgestelde budget gerealiseerd kan worden.

Voor ontwikkeling 2 en 3 stellen wij via de voorliggende Begroting 2022 - 2025 voor het budget aan te passen aan de prijsontwikkeling. Bij de ontwikkeling in de Florabuurt gaan wij er daarnaast vanuit dat tijdelijke huisvesting niet nodig is. Indien dit wel nodig blijkt te zijn, dit is afhankelijk van de uiteindelijke planvorming, brengt dit aanvullende kosten met zich mee.

Bandbreedte financiële gevolgen

Aanvullende investeringsbehoefte van 0 tot 3.500 met een afschrijvingslast van maximaal 88 structureel vanaf 2027 en een rentelast van maximaal 35. De kans van voordoelen beschouwen wij gezien de huidige marktomstandigheden in de bouw als gemiddeld (50 %), omdat in deze voorliggende begroting wordt voorgesteld de investeringsbedragen aan de marktomstandigheden aan te passen.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Samenleving (en andere afdelingen)

Bestuurlijk: Wethouder Struijvenberg

Verloop

Eerste moment van opname: Voorjaarsnota 2018. Geactualiseerd elk P&C-document sindsdien (soms ongewijzigd)

Beheersingsmaatregelen

Eerst zal besluitvorming plaatsvinden door uw raad (vaststellen kaders), waarna vervolgens beschikkingen afgegeven zullen worden aan de desbetreffende schoolbesturen. De fasering kan per ontwikkeling verschillen. De projecten zijn ingebed in een projectstructuur waarbinnen wij diverse kaders zoals inhoud, planning en financiën zorgvuldig en realistisch op elkaar afstemmen.

Informatie en communicatie

Besluitvorming over de scholen in het Florabuurt gebied vindt plaats na of gelijktijdig met de vaststelling van deze gebiedsvisie. In de risicoparagraaf schenken wij, in ieder geval tot aan het moment van gunning, aandacht aan de mogelijke financiële risico's voor de 3 genoemde ontwikkelingen.

Overschrijding budget door hogere aanneemsom

Omschrijving risico's

Door de aantrekkende economie in de afgelopen jaren is er over het algemeen sprake van hogere prijzen voor materiaal en arbeid. Dit wordt versterkt door de Coronapandemie waardoor een tekort aan grondstoffen is ontstaan waardoor de prijzen stijgen. Dit zien we terug in de aanbestedingen. Het risico bestaat dat de aanneemsom het beschikbare budget structureel significant overschrijdt. Dit kan ook effect hebben op de financiering van de gemeente: de benodigde externe financiering en de rentelasten nemen toe.

Specifieke risico's

De afgelopen jaren zijn wij geconfronteerd met duurder uitvallende investeringen, bijvoorbeeld voor het zwembad Aquapelle (Voorjaarsnota 2018), het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (Najaarsnota 2018) of projecten in de openbare ruimte (Voorjaarsnota 2020). De prijzen in de bouw zijn behoorlijk gestegen. Het risico bestaat dat meer projecten in de toekomst boven hun budget uitkomen.

Bandbreedte financiële gevolgen

Het risico is op dit moment niet te kwantificeren.

Verantwoordelijken

Gehele organisatie.

Ondernomen en mogelijke acties

Wij blijven de ontwikkeling van de aanneemsommen en de eventuele overschrijdingen volgen om de financiële risico's te beoordelen. Voor indexeringen plaatsen we jaarlijks bij de Begroting een Stelpost Prijzen / Indexeringen op programma 0. In de Begroting 2021 is deze echter al volledig benut.

Communicatie

Indien wij op basis van aanbestedingen kunnen concluderen dat er sprake is van structurele overschrijdingen, leggen wij u een wijzigingsvoorstel voor in de Begroting, Voorjaarsnota of Najaarsnota.

Grondexploitaties

Omschrijving risico

Voor de toekomstige verwachte kosten en opbrengsten worden aannames gebruikt ten aanzien van planning, verwachte verkoopprijzen, geraamde kosten, verwachte rentelasten, plankosten, etc. Er zijn verschillende onzekerheden en risico's die het begrote financiële eindresultaat van de grondexploitatie kunnen beïnvloeden. Er is een onderscheid te maken tussen enerzijds risico's met betrekking tot de kosten en opbrengsten die specifiek binnen een grondexploitatiecomplex kunnen worden erkend en anderzijds risico's die voor de grondexploitatieportefeuille als geheel gelden.

Specifieke risico's

In de geheime bijlage Actualisatie Grondexploitaties bij de Voorjaarsnota 2021 beschrijven we de voornaamste risico's, kansen en beheersmaatregelen per project.

Bandbreedte financiële gevolgen

0 – 1.300

Het betreft verschillende soorten risico's met zowel een gemiddeld als hoge kans van voordoen.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Stadsontwikkeling

Bestuurlijk: Wethouder Struijvenberg

Verloop

Eerste moment van opname in P&C-document: Najaarsnota 2019

Beheersmaatregelen

In de geheime bijlage Actualisatie Grondexploitaties bij de Voorjaarsnota 2021 beschrijven we de voornaamste risico's, kansen en beheersmaatregelen per project.

Informatie en communicatie

In de risicoparagraaf zal blijvend aandacht geschonken worden aan dit risico.

Ontwikkelagenda Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond

Omschrijving risico

Dit risico gaat over de mogelijke risico's van een organisatie ontwikkeltraject, 'Ontwikkelagenda' geheten binnen de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Doel van dit traject is ambities van de VRR vast te stellen en de benodigde financiële middelen in overeenstemming te brengen. De uitkomsten van dit project moeten in ieder geval als financieel risico worden aangemerkt. In haar vergadering van 10 februari 2021 hebben de burgemeesters in het AB reeds uitgesproken dat zij uiteindelijk de benodigde financiële middelen vaststellen, daarmee duidende dat de voorlopige schatting van kosten door Berenschot niet het finale voorstel zal worden. Concrete financiële gevolgen worden via een begrotingswijziging 2022 (zienswijzeplichtig) aan de deelnemende gemeenteraden voorgelegd.

Specifieke risico's

In de Ontwikkelagenda staat aangegeven welke ambities en opgaven de VRR onderkent. Adviesbureau Berenschot heeft de kosten van alle ambities uit de Ontwikkelagenda voorlopig ingeschat op 8.000 tot 12.000 (Capels deel 480 tot 720). Daar waar de Ontwikkelagenda zich primair richt op de adequate afstemming tussen ambities en de omvang van de inwonerbijdrage van de gemeenten ("de totale koek"), richt het advies over de toekomstbestendige financieringssysteematiek zich primair op de "verdeling van de koek"; met andere woorden welke gemeente betaalt welk relatief deel van de totale inwonerbijdrage. Dit laatste risico kan leiden tot zowel een lagere- als een hogere inwonerbijdrage aan de VRR. De bandbreedte van de financiële gevolgen is niet op voorhand aan te geven en nemen wij vooralsnog PM op.

Bandbreedte financiële gevolgen

Het financieel risico voor de ontwikkelagenda (structureel) schatten wij vooralsnog binnen de bandbreedte van 480 - 720 voor onze gemeente. De kans van voordoen schatten we in op 75%. Het financieel risico voor de toekomstbestendige financieringssysteematiek is PM.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Bestuurs- en Concernondersteuning, unit veiligheid

Bestuurlijk: Burgemeester

Verloop

Eerste moment van opname in P&C-document: Voorjaarsnota 2021.

Beheersingsmaatregelen

-

Informatie en communicatie

De Ontwikkelagenda is in februari 2021 besproken in de commissie BVM. De bestuurlijke behandeling van het project binnen het Algemeen Bestuur VRR is tweemaal uitgesteld vanwege de coronamaatregelen. Concrete financiële gevolgen worden via een Begrotingswijziging 2022 (zienswijze plichtig) door de VRR aan de deelnemende gemeenteraden voorgelegd.

Impact nieuwe omgevingswet op leges omgevingsvergunningen

Omschrijving risico

Met de invoering van de Omgevingswet wijzigt de wet- en regelgeving voor bouwinitiatieven en omgevingsvergunningen. Er zullen ook veranderingen optreden in de vergunningplicht, en daarmee in de legesheffing. Wij verwachten geen financiële gevolgen bij de invoering van de Omgevingswet (gepland 1 juli 2022), maar mogelijk wel op termijn bij de vaststelling van het Omgevingsplan (vooral nog gepland in 2025). Uw raad bepaalt in het Omgevingsplan op welke wijze u invulling geeft aan deregulering en vergunningplichten voor bepaalde activiteiten. Tijdens de voorbereiding van het Omgevingsplan informeren wij u ook over de financiële gevolgen van de opties. Overigens verwachten wij beperkte financiële effecten van het vergunningsvrij maken van kleinere aanvragen. De legesinkomsten worden grotendeels bepaald door de grote projecten, en deze activiteiten blijven vergunning plichtig. De Omgevingswet maakt het heffen van leges voor milieubelastende activiteiten weer mogelijk; sinds 1998 was dit niet toegestaan. Bij de herziening van de Leges verordening 2023 leggen wij u een voorstel voor.

Specifieke risico's

Lagere opbrengsten uit leges omgevingsvergunningen.

Bandbreedte financiële gevolgen

Het risico is op dit moment niet te kwantificeren.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Stadsbeheer
Bestuurlijk: Wethouder Van Veen

Verloop

Eerste moment van opname in P&C-document: Voorjaarsnota 2021

Beheersingsmaatregelen

-

Informatie en communicatie

Momenteel is in onderzoek wat de financiële impact is van de nieuwe omgevingswet. Zodra hier meer bekend over is zullen wij u hierover informeren.

Vervangingsinvesteringen duikers en beschoeiingen en hogere baggerkosten

Omschrijving risico

Aan het nieuwe Beleidsplan Water en Rioleringsplan wordt momenteel invulling gegeven. Zonder al concreet aan te kunnen geven welke investeringen gemoeid gaan met het vervangen van duikers en beschoeiingen, blijkt wel dat het tijdig baggeren en ophalen (rijzen) van duikers de komende jaren meer inspanning zal vergen. In samenspraak met het hoogheemraadschap is dit onderdeel van het nieuw op te stellen Water en Rioleringsplan 2021 e.v. Het is nu in onderzoek wat voor financiële consequenties hieraan verbonden zijn.

Specifieke risico's

Hogere kapitaallasten als gevolg van de benodigde investeringen en hogere baggerkosten dan momenteel begroot staat.

Bandbreedte financiële gevolgen

Het risico is op dit moment niet te kwantificeren.

Verantwoordelijken

Ambtelijk: Afdeling Stadsbeheer
Bestuurlijk: Wethouder Wilson

Verloop

Eerste moment van opname in P&C-document: Voorjaarsnota 2021

Beheersingsmaatregelen

-

Informatie en communicatie

Bij de vaststelling van het beleidsplan Water en Riolering komen we bij u terug op de financiële consequenties die verbonden zijn aan het vervangen van duikers en beschoeiingen en baggeren.